

Onnellisen

PUUTARHURIN KESÄKUKAT

Johanna Vireaho / Kirsti Oksanen
/ Sari Tammikari

WSOY

Onnellisen

PUUTARHURIN KESÄKUKAT

Johanna Vireaho / Kirsti Oksanen
/ Sari Tammikari

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ • HELSINKI

©Teksti Johanna Vireaho, Kirsti Oksanen ja WSOY 2014

Valokuvat Sari Tammikari
Graafinen suunnittelu ja taitto Laura Ylikahri

ISBN 978-951-0-40283-2
Painettu EU:ssa

Kukkailoa ja kauneutta!

"PELARGONI, - SINUA KIITETÄÄN JA SINUA MOITITAAN! PITKÄ KUKINTOAIKASI JA LOISTAVAT VÄRISI, SE ETTÄ PYSYT "AINA SAMANLAISENA", ON TOISISTA SUURIN ANSIOSI, TOISISTA VIKI. JÄLKIMMÄISET OVAT NÄHTÄVÄSTI SINUUN KYLLÄSTYNEET. HE OVAT NÄHNEET SINUA LIIAN PALJON JA YLEENSÄ LIIAKSI NÄHNEET SÄÄNNÖLLISYYTTÄ KUKKASOMMITTELUSSA.

MUTTA SALLIKAAMME NIIDEN, JOTKA EIVÄT TÄTEN VIELÄ OLE "POISPILATTUJA", IHAILLA TÄTÄ LOISTOKASTA, KESTÄVÄÄ KUKKAA. ILOITKAAMME SIITÄ, ETTÄ LÖYTYY KUKKIA, JOTKA KOKO KESÄN KESTÄVÄT. PELARGONI ON SIINÄ SUHTEESSA VOITTAMATON."

- Jenny Elfving, ajatuksia 1920-luvulta.

Puutarhakoulun johtaja ja hortologi Jenny Elfving kiteytti jo lähes sata vuotta sitten suomalaisten kesäkukkamaun. Punaisia, valkoisia, vaaleanpunaisia, lohenpunaisia, yksinkertaisia, kerrannaisia... Me suomalaiset rakastamme pelargonia edelleenkin, onhan se suosituin kesäkukkamme! Pelargonin rinnalla on kuitenkin mitä hurmaavampia uusia lajeja ja lajikkeita, joilla voimme kukittaa kesämme, olipa kyse sitten parvekkeesta, omasta pihasta tai vaikkapa kaupungin puistoalueesta. Eikä meidän tarvitse kangistua kaavoihin, vaikka monessa vanhassa ajatuksessa itääkin viisauden siemen.

Kesäkukat eivät ole vain kukkaloistoa, ne voivat kauneuden lisäksi tuoda elämään uutta sisäl-

töä, mukavaa puuhaa, tunnelmaa patiolle ja parvekkeelle, kasvattajalle ja hoitajalleen jopa terveyttä. Toivomme, että Onnellisen puutarhurin kesäkukat innostaa uusia harrastajia, miksei ammattilaisiakin kesäkukkien pariin. Olemme pyrkineet kesäkukkien kasvatuksen ja hoidon lisäksi tuomaan esiin erilaisia tapoja ja tyyliä istuttaa ja käyttää kesäkukkia. Lisäksi kirjan loppuosassa on kasviosuus, jossa esittelemme perinteisiä ja uusia kesäkuukalajeja ja lajikkeita. Valikoima ei ole täydellinen, mutta antoisa.

Onnea, iloa ja kukkaloistoa kesäkukkien ja kirjan parissa!

**JOHANNA VIREAHO, KIRSTI OKSANEN,
SARI TAMMIKARI**

Sisällys

ESIPUHE.....	5	KUKIN TYYLILLÄÄN.....	81
MITÄ OVAT KESÄKUKAT.....	8	Suomalainen tyyli.....	82
Kesäkukista tuoksua.....	11	Välimeren henkeen.....	86
LÄHTÖKOHTIA		Modernia selkeyttä.....	92
KASVISUUNNITTELUUN.....	14	Romanttista pehmeyttä.....	96
Väritä kukin.....	18	Merellistä menoa.....	100
SOMMITTELU.....	26	Riemunkirjavissa väreissä.....	104
Parvekkeen kukittaminen.....	32	Syötäviä istutuksia.....	108
KYLVÄ JA KASVATA		HELLÄÄ HOIVAA.....	114
KESÄKUKKIA.....	34	KUKKAILOA KEVÄÄKSI JA SYKSYKSI..	122
Hyvä siemen.....	39	Hyödä sipulikukat itse.....	125
Kylvökaleri.....	45	HYVÄSTIT KESÄLLE.....	128
PISTELLÄÄN PISTOKKAITA.....	46	KESÄKUKKIA.....	134
ISTUTA ILOA.....	52	Kukkivat kausikasvit.....	136
Ruukkuistutukset.....	59	Täydennys- ja lehtikasveja.....	162
Parvekelaatit.....	63	Kesäkukkapuita.....	168
Istuta ampelliin.....	67	Kukita kesäköynnöksin.....	169
Kukkaryhmä taimista.....	73	Herkkusuiden istutuksiin.....	172
Perusta kylvökukkapenkki.....	77	Heiniä.....	175
		Hakemisto.....	179

"MUISTAKAAMME ETTÄ
KASVIT OVAT ELÄVIÄ
OLENTOJA, JA
KOHDELKAAMME NIITÄ
SEN MUKAAN."

– Jenny Elfving, ajatuksia
1920-luvulta.

MITÄ OVAT KESÄKUKAT

"Onhan luontomme kaunis, mutta se on yksitoikkoinen. Onhan kesämme ihana, mutta se on liian – viheriä. Silmämme etsii vaihtelua, ja missä se tapaa värejä, herää mielenkiinto ja iloisuus. Värejä me tarvitsemme, loistavia silmäänpistäviä värejä, jotka herttaisesti hymyilevät meille ravistaen meitä alakuloisuudestamme."

Näin totesi Jenny Elfving kesäkukista kirjassaan Kukkaviljelys avomaalla, 1920. Sata vuotta vanhassa ajatuksessa on totuuden siemen. Mutta mitä oikeastaan ovat kesäkukat? Tutut pelargonit, lobeliat ja petuniat, jotka ovat vuosikymmenten ajan kukittaneet pihapiirin tai parvekkeen sesongin ajan. Kesäkukat ovat siis pääsääntöisesti yhden sesongin kasveja, jolloin niistä voi puhua myös kausikasvin nimellä. Meidän ilmastossamme kausia on kuitenkin enemmän kuin kaunis kesä, joten kausikasvit jaotellaan vielä seuraavasti:

- kevätkukat eli kevätistutuksiin sopivat kasvit, kuten orvokki
- kylvökukat eli suoraan avomaalle kylvettävät yksivuotiset kukat, esimerkiksi kehäkukka, ruiskaunokki ja kesäharso
- kesäkukat (ryhmäkasvit) eli esikasvatettavat yksivuotiset kukat, esimerkiksi pelargoni, heliotrooppi ja marketta
- syyskukat eli syysistutuksiin käytettävät kasvit, kuten kanerva ja pienet havut

Usein esikasvatettavista ryhmäkasveista ja avomaalle kylvettävistä yksivuotisista kukista puhutaan kesäkukkien nimellä. Näiden lisäksi kausikasvi-istutuksissa voi käyttää vihanneksia, yrttejä, koristeheiniä, kaksivuotisia kasveja ja ensimmäisenä kesänä kukkivia perennoja.

Miksi kesäkukkia?

Ennen vanhaan kesäkukat ovat tarjonneet ylellisyyttä, kun tarhurin oli tarpeen kasvattaa itse ruokaa. Hyötyviljely oli kunniaansa, eivätkä koristekasvit saaneet viedä kuin vain palasen maata ja aikaa puutarhurilta. Kukkakauneuttakin osattiin jo arvostaa sata vuotta sitten Jenny Elfvingin aikaan, kunhan tilaa ja aikaa hyötyviljelyyn löytyi. Nykyisin hyötyviljely on suosiossa jälleen, ei niinkään tarpeen vaan puhtaan halun vuoksi. Myös kauneuden eteen nähdään enemmän vaivaa, oli pa kyse sisustamisesta tai puutarhanhoidosta. Voihan puutarhanhoidosta ja kasveista kehkeytyä vaikka intohimoinen harrastus, joka siivittää keräilemään vanhoja pelargonilajikkeita tai kokeilemaan Välimeren kasvien viihtymistä Suomen kesässä.

Jos puut ja pensaat luovat puutarhan rungon, tarjoavat perennat ja kesäkukat elementtejä puutarhan sisustamiseen kasveilla. Perennojen kukinta on näyttävää, mutta usein vain muutaman viikon mittainen. Kesäkukilla saakin kukitettua

Runsas, tiivis ja kerroksellinen istutus herättää huomiota. Sen korkeimpana kasvina kasvaa leijonankita 'Ribbon Lavender', keskikorkeina sinitähtönen 'Artist Alto Blue' ja ampelipetunia 'Mystical Phantom' ja reunakasveina siniviuhka 'Survival Pink Blue', huovinkukka 'Penny Star' ja hopealanka.

puutarhan ja parvekkeen koko pitkän sesongin ajan. Juuri siksi ne sopivatkin hyvin puutarhan oleskelutilojen, kulkureittien ja parvekkeiden huomiota herättäviksi kasveiksi. Kesäkukat ovat myös vaihtelunhaluisen puutarhurin valinta. Kun perennat istutetaan puutarhassa vuosiksi paikoilleen, voi kesäkukilla luoda maaistutuksissa tai ruukkupuutarhassa uutta ilmettä ja tyyliä vaikka joka vuosi. Kesäkukkaistutuksissa seurataan myös trendejä. Yhtenä vuonna muodissa ovat kirkaat ja lämpimät värit, toisena vuonna istutuksiin sujutetaan vain hopeanhoitoisia ja sinisiä sävyjä. Aina voi luottaa myös omaan lempiväriin - yksi haluaa parvekkeestaan valkoisen, toinen kaipaa silmäniloksi kirkkaita karkkivärejä. Kesäkukilla kokeilu on helppoa, kun puutarhan oleskelutilat voi sisustaa vaikka joka vuosi eri värein, eri kasvein ja erilaisin muodoin. Seuraavana vuonna voi kokeilla taas jotain uutta tai palata tuttuun, turvalliseen ja hyväksi havaittuun.

Kesäkukilla saa luotua myös suojaa katseilta ja tuuleltakin. Köynnöstävät kasvit rajaavat tilaa tai luovat suojaisen oleskelupaikan. Kauniit, tyyliin sopivat köynnöstuet, -ristikot ja ampelikorit ja -ruukut täydentävät yhdistelmän. Kesäkukkia kasvatetaan myös rungollisina miniatyyripuina. Laventeli, tulikruunu, marketta, verenpisara ja kesäkoiso saavat ruukkuistutuksissa toisinaan toimia puun korvaajina. Ne sopivat rungollisina erityisesti pienen tilan pikkupuiksi.

Kaunis ympäristö on silmän ja mielen iloa. Lisäämällä istutuksiin tuoksuvia kasveja lisää myös aistinautintoja. Perhoset, mehiläiset ja muut pölyttäjät nauttivat yhtä lailla kesäkukkaistutuksista. Runsaat kukinta väreineen ja tuoksuineen houkuttaa pölyttäjiä paikalle. Monen hyönteisen

luonnonvarainen ravinto niittykasveissa on vähemmän päin niittyjen kadotessa tehostetun maatalouden ja rakentamisen myötä. Kukkarunsauden istuttamisen voisi sanoa olevan pölyttäjien kannalta siis pieni ekoteko.

Kukita kesäkukin

Kaunis sisääntulo on kuin kodin käyntikortti, jossa istutusten kukkaloisto tai koristeelliset lehdet kaunistavat, antavat arvoa tai luovat viihtyisyyttä. Kukkaruukut ja amppelit koristavat ovenpieltä, luovat kutsuvan sisäänkäynnin ja toivottavat tervetulleeksi. On ilo astella kotiin, kun vastassa on

KESÄKUKISTA TUOKSUA

Tuoksuvia kukkia ovat mm.

- tuoksuherne (vanhat lajikkeet tuoksuvat enemmän kuin uudet)
- tupakat (etenkin valkotupakka tuoksuu iltaisin voimakkaasti, koristetupakoista esim. 'Perfume'-lajikesarja)
- krassit (osa lajikkeista)
- leijonankidat (osa lajikkeista, esim. 'Aroma'-lajikesarja)
- heliotrooppi (siemenestä lisätyt lajikkeet)
- tulikruunu
- leukoija
- petuniat (joissakin lajikkeissa on selvä tuoksu)

Tuoksuvat lehdet

- tuoksupelargonit
- iisot
- monet salviat
- haisusamettikukka (*Tagetes minuta*)
voimakas varsin epämiellyttävä tuoksu. Muissakin samettikukissa on voimakas tuoksu, joka jakaa mielipiteitä.
- lumihutale (kasvustosta jää käsiin vahva, pistävä tuoksu)

Ahkeraliisan kerrannainen muoto "ruusuliisa", sopii varjoisan paikan romanttisiin istutuksiin. Tässä ruusuliisa on yhdistetty pienen kerrannaisen ruusun ja lobelian kera.

donkukkaa tai krassia, jotta rikkaruohot eivät pääse valtaamaan alaa. Monivuotisten kasvien istutukseen voi varta vasten jättää tyhjää tilaa kesäkukkiä varten: esimerkiksi monet koristeheinät, daaliat ja reunuskasveina matalammat kesäkukat tuovat vaihtelua istutusryhmiin. Alkukesällä kukkiva perennapenkki jatkaa kukintaansa muuttamalla kesäkukalla, tai syyskesän penkin kukinta-aika aikaistuu, kun joukkoon istuttaa tai kylvää joitakin kesäkukkiä.

Miten kukkia käytetään

Aiemmin Suomessa oli suosituksena käyttää istutuksissa yhdestä kolmeen erilaista kasvia. Viisi erilaista kasvia oli jo maksimi ja harvemmin käytetty yhdistelmä. Pääsääntöisesti istutukset olivat yksinkertaisia, hillittyjä ja sidottuja ympäristön rakenteisiin. Nykyisin ajatuksena on ennemminkin tuoda väriä ja kauneutta rakennettuun ympäristöön, toki miljööseen sopivana kombinaationa. Varsinkin julkisissa istutuksissa käytetään kesäkukkiä isoina pintoina tuomaan kunnolla väriä ja näkyvyyttä. Monin paikoin toteutus voisi olla jopa räväkämpikin. Myös kotipihoilla, parvekkeilla, puistoissa ja katualueilla kesäkukat voisivat olla kauniiden kasvien, eri muotojen ja värien näyttävä yhdistelmä, eikä vain värimassaa.

Kesäkukkien käyttöä kannattaa miettiä aina tilanteen mukaan. Jos tarvitaan pitkälle näkyvä koko kesän komealta näyttävä värimassa, sopivat kesäkukat siihen tarkoitukseen loistavasti. Yhtä hyvin kesäkukat puolustavat paikkaansa parvekkeen pöydällä kauniissa ruukussa katseenvangitsijana, jolloin korostuu yksittäisen kasvin ja kukan täydellinen kauneus.

kauniit kukka-asetelmat. Portin pielessä maaryhmä herättää etäältäkin huomiota. Se saa myös posteljoonin ja ohikulkijan katseet kääntymään.

Kesäkukat sisustavat pihan oleskelupaikat, tuovat vaihtelua ja väriä, kukkivat runsaasti ja lähes koko kesän. Kiinnittä viihtyisyyteen erityistä huomiota, kun mietit puutarhan oleskelutilojen ja parvekkeiden kasvillisuutta. Kesäinen rentoutumishetki näyttävien istutusten keskellä on ilo. Kasvivalinnat vaikuttavat myös hoitotyön määrään. Joku rentoutuu jouten, toinen esimerkiksi kesäkukkien kuihtuvia kukkiä nyppiessä. Kasvien valinta voi perustua myös helppohoitoisuuteen.

Kesäkukat ovat muiden istutusten oivallisia täydentäjiä. Esimerkiksi talvivaurioiden aiheuttamat aukkopaidat voi helposti paikata kesäkukin. Uuden pihan omistajalla voi olla montakin tyhjää kohtaa vasta tehdyissä istutuksissa. Kesäkukilla saa niihin kaivatun runsauden heti ensimmäisinä vuosina. Kylvä monivuotisten kasvien väleihin vaikka unikoita, kehäkukkiä, harsokukkiä, nei-

Sisäänkäynnin punaiset kesäukat toistavat oven punaista väriä. Kontrastina istutuksissa mm. erilaisia violetin, purppuran ja oranssin sävyjä. Ruukut on aseteltu kulkureitin molemmin puolin rennon huolettomasti, ei jäykän symmetrisesti. Jokaisella askeleella riittää ihailtavaa.

LÄHTÖKOHTIA KASVISUUN- NITTELUUN

Katsele ympäristöä, tutkaile mieltymyksiäsi, ihastele värejä ja muotoja. Harkitse ja suunnittele, ja rohkaistu kokeilemaan myös uutta. Tärkeintä on löytää oman makusi mukaiset kasvit ja istutustyyli.

Kun valitset kasveja kesäkukkais-
tutuksiin, on hyvä pohtia muutamia seikkoja. Mieti ensin, minkälaiseen paikkaan kasvit tulevat, mikä on ympäristön tyyli. Onko ympäristö rakennettua, luonnonläheistä, uutta vai vanhaa? Ympäristön värit antavat hyvän osviitan kasvien värivalintaan. Mieti, mitä värejä puutarhassa tai parvekkeella on. Kesäkukkien on hyvä sointua ympäristön muihin väreihin, mutta ei hukkua niihin. Esimerkiksi tiilenpunaisen talon seinää vasten ei kannata sijoittaa punaisin kukkivia kasveja, sillä ne eivät erotu punaisesta taustasta. Sen sijaan keltainen tai oranssi ovat samaa lämmintä väriä tiilenpunaisen kanssa, mutta nousevat esiin eri tavalla. Samoin jos muu puutarha kukkii hempeiden vaaleanpunaisten ja vaaleansinisten sävyissä, voi kirkkaanpunainen pelargoni tuntua liian voimakkaalta. Puutarhan pääväri, vihreä, on aina hyvä taustaväri muille kasviväreille. Värikkäät kesäkukat näkyvät hyvin pensasaitaa vasten.

Jos teet isompia kukkaistutuksia, joihin yhdistät useita kasveja ja värejä, kannattaa istutukses-

Yhdistä ennakkoluulottomasti! Sadonkorjuukorissa minipaprika, tuoksupelargoni, maruna ja arabiansulkahirssi.

sa käyttää jotain väriä ympäristön rakenteista tai monivuotisista kasveista. Tämä sitoo istutuksen paremmin maisemaan ja saa kokonaisuuden vaikuttamaan harmoniselta. Esimerkiksi sinisten kalusteiden lähelle kannattaa valita jokin sininen kasvi. Sen sijaan kokonaan sininen istutus saattaa jo vaikuttaa monotoniselta.

Mieti myös katsellaanko istutusta läheltä vai etäältä. Lähelle sijoitettu kasvi valitaan aivan eri perustein kuin kauempana sijaitseva istutus, jota on tarkoitus katsella kaukaa. Läheltä katsottavat

---

Korkeina kasveina istutuksissa erottuvat härmesalviat 'Sallyfun Blue' ja 'Farina Silver Blue'. Kirsikanpunaisin kukkii tarhaleukoija 'Hotcakes Purple'. Mustanpuhuvat kukat kuuluvat 'Mystical Merlin'-petunialle. Reunalta alas laskeutuu keltalehtinen suikeroalpi 'Goldielocks'. Etualan ruukussa mm. valkoista lumihiutalletta ja isosamettikukkaa.

Riippapelargoni
'Decora Rouge' ja
hopeavitja 'Silver Falls'

Rungollinen verenpisara tuo ryhtiä ja korkeutta istutukseen. Sen alla kasvavat tarhatähtisilmä, koristebataatti 'Illusion Midnight Lace' ja hopeavitja 'Silver Falls'.

kasvit saavat olla kauniita, herkkiä yksilöitä, joiden yksityiskohdat hurmaavat. Esimerkiksi herkkä kesäneilikka ripsureunaisin terälehdin on kaunis parvekepöydän katseenvangitsija ja siro valkoisen pelargonin, tummansinisen heliotroopin ja vaaleanpunaisen pikkupetunian seuralainen. Kauempaa katsottavat kasvit saavat reilusti herättää huomiota värein ja muodoin. Kasvin olemus voi olla ryhdikäs, ja sitä voi korostaa enemmän kokonaisuudessa ryhmänä kuin yksittäisenä kasvina. Kannojen, kesäpäivänhattujen ja daalioiden kukintojen muodot näkyvät hyvin myös etäältä. Kesäbegonioiden kukkamassa erottuu puolestaan hyvin väripintana kauempaa katsottaessa. Sen sijaan tummat värit ja siniset näkyvät huonosti kauas. Vaaleat värit, kuten vaaleanpunainen, vaaleankeltainen, valkoinen ja hopeanharmaa, erottuvat etäältä ja hämärässä.

Pihan toiminnot antavat viitteitä kasvisuunnittelulle. Leikkipaikan tai leikkimökin läheisyyteen voi huoletta valita syötäviä kausikasveja. Niistä voit lukea tarkemmin kirjan tyylien osiosta Syötävät istutukset (sivu 108). Pihan vähemmän edustavat paikat, kuten komposti- tai työskentelyalueen, voi maisemoida ja rajata vaikka säleiköillä, joita pitkin kesäköynnökset voivat kiipeillä.

Värit vaikuttavat

Punainen pelargoni ja sininen lobelia ovat tutuin yhdistelmä suomalaisissa kesäkukkaistutuksissa. Jos kaipaat vaihtelua, tutustu taimimyymälän valikoimiin. Tässä avuksi muutamia vinkejä väreistä ja niiden vaikutuksista toisiinsa. Värien yhdistelyssä voi hyvin luottaa omaan makuun. Luonnon värit sointuvat kyllä hyvin yhteen, vaikka kokeilisitkin jotain omaa yhdistelmää.

Värin valovoima on yhtä kuin värin puhtaus. Puhtaita värejä ovat perusvärit – keltainen, punainen ja sininen. Väriympyrän perusvärien puoliväliin sijoittuvat oranssi, vihreä ja violetti ovat puhtaita välivärejä. Musta, harmaa ja valkoinen ovat neutraaleja täytevärejä eli värittömiä värejä.

Vaaleankeltaisin kukin kukkiva kääpiösamettikukka 'Lulu' sopii hyvin laajojen istutusalueiden reunuskasviksi. Se kasvaa noin 30 cm korkeaksi, 30 cm leveäksi. Taustan mustassa ruukussa kasvaa komea liljapuu.

Kasvimaailmassa täytevärejä ovat käytännössä valkoinen ja harmaa, sillä puhdasta mustaa on harvoin kasveissa. Täytevärit kirkastavat ja raikastavat muita värejä, ja ne auttavat sitomaan eri värejä toisiinsa. Istutuksessa voit käyttää välikasvina oranssikukkaista tai hopealehtistä kasvia kirkkaanpunaisen ja keltaisen välissä, jotta vaikutelma on rauhallisempi eikä tuttu huomiota herättävä yhdistelmä liikennemerkeistä.

Pastellivärit ovat värejä, joihin on sekoitettu valkoista mukaan. Kun kaikki istutuksen kukat ovat pastelliväreissä, saa istutuksesta helposti harmonisen. Pastellisävyt ovat erityisesti suosittuja romanttisessa puutarhatyyliissä. Kun mukaan sekoitetaan mustaa, saadaan tummia murrettuja värejä. Ne antavat syvyyttä ja tuovat istutukseen

"LÄMPIMÄT VÄRIT VAIKUTTAVAT
VILKASTUTTAVASTI, KYLMÄT
RAUHOITTAVASTI. JOS ASETETAAN
LÄMMIN VÄRI KYLMÄN VIEREEN
TULEE LÄMMIN VÄRI VIELÄ
LÄMPIMÄMMÄKSI JA JA KYLMÄ
VIELÄ KYLMEMMÄKSI."

– Jenny Elfving, ajatuksia 1920-luvulta.

VÄRITÄ KUKIN!

Kokeile esimerkiksi näitä mielenkiintoa lisääviä tapoja käyttää värejä ja väriyhdistelmiä:

Yksivärinen istutus

- Yhdistä vain saman värin kukkia, kuten valkoista. Istutukseen saa mielenkiintoa, kun kiinnittää huomiota kukkien muotoon – pyöreitä kukintoja, pitkännomallisia kukintoja, isoja, pieniä, kevyitä ja raskaita kukintoja.

Käytä saman värin eri tummuusasteita ja sävyjä

- Vaalea väri näyttää kirkaalta tummaa vasten, kuten tummaa seinää tai tummalehtisiä kasveja vasten.
- Myös lehtimuodot ja erilaiset lehtivärit lisäävät mielenkiintoa.
- Ylöspäin suuntautuvat, kapeat kukat antavat istutukseen keveyttä ja jatkuvuuden luonnetta.

Sävy sävyy -istutus

- Väreillä on useita sävyjä, esimerkiksi puhtaan keltainen, kullankeltainen, sitruunankeltainen.
- Saat pehmeän istutuksen, kun yhdistät siihen kasveja, joiden kukissa on vain pieniä sävyeroja.
- Valitse väriympyrän vierekkäisiä värejä, joita on 2–3, esimerkiksi keltainen ja oranssi. Vihreää on aina mukana lehdistä.
- Naapurivärit muodostavat väriharmonian, kuten keltainen, kullankeltainen, oranssi ja punaoranssi tai violetti, purppura, punainen ja punaoranssi.

Vastavärin käyttö

- Vastavärejä ovat punainen ja vihreä, keltainen ja violetti, sininen ja oranssi.
- Suuret värierot tuovat istutukseen enemmän jännitystä, dramatiikkaa ja ilmeikkyyttä.
- Jos vastavärejä on istutuksessa tai yhdistelmässä yhtä paljon, voi vaikutelma olla levoton. Lisää mieluummin vastaväriä tehosteeksi vain noin 20 %.
- Välivärit tasoittavat vastavärien luomaa jännitystä.
- Esimerkiksi keltaisen ja oranssin värin yhdistelmään voisi lisätä punaisen, joka on kasvien vihreiden lehtien vastaväri.

Tumma ja vaalea

- Kaikissa väriyhdistelmissä tarvitaan tumman ja vaalean eroa.
- Se miten vaalealta väri vaikuttaa, riippuu viereisestä tai taustan väristä.
- Vaaleat värit vierekkäin varastavat toistensa vaaleutta.
- Vaalea väri yhdessä tumman värin kanssa tuo vaaleuden esiin.
- Kirkas väri vähentää vaalean värin vaaleutta. Vaalean seurassa myös kirkas väri kalpenee.
- Vaaleat värit ovat keveitä, tummat painavia. Istutuksessa vaaleiden värien pitäisi olla tummempien värien yläpuolella.

”MITÄ VALOISAMPI JOKU VÄRI ON ELI MITÄ ENEMMÄN SE SISÄLTÄÄ VALKOISTA, SEN VILKKAAMMAN VAIKUTUKSEN SE TEKEE, - TUMMA TAAS RAUHOITTA. VAALEA JA VALKEA VÄRI VAIKUTTA VOIMAKKAIMMIN, KUN SE JOUTUU PASSIIVISTEN (KYLMIEN) VÄRIEN YHTEYTEEN, - TUMMAT VOIMAKKAIMMIN AKTIIVISTEN (LÄMPIMIEN) VÄRIEN YHTEYDESSÄ. KUITENKIN ON ILMEISTÄ ETTÄ VALKOINEN VÄRI SOPII KAIKKIALLE.”

– Jenny Elfving, ajatuksia 1920-luvulta.

Leikittelle väreillä ja erilaisilla muodoilla. Istutusten tummat ja vaaleat värit korostavat toisiaan. Esimerkiksi erikoisenvärinen amppeletunia 'Potunia Plus Papaya' erottuu hyvin tummempien kukkien taustaa vasten. Vaaleanpunaiset tarha-kohtalonkukan 'Angelart Raspberry' ja ryhmäleijonankidan 'Snapshot Yellow' pienemmät kukat korostavat petunian pyöreitä kukkia. Taustalla suikeroalpi 'Goldielocks', tarhaleukoja 'Hot Cakes Purple' ja amppeletunia 'Mystical Merlin'.

jopa dramaattista ilmettä. Tummat värit eivät kuitenkaan näy kauas. Korkeimmaksi kasviksi ei siis kannata valita tummaa väriä. Tummat kukat eivät erotu kaukaa katsottaessa, ja kukkaryhmän muoto jää siten vajaaksi.

Kukkaryhmiä suunnitellessa käytetään myös sateenkaaren värejä. Tällöin istutukseen tai ryhmään voi yhdistää kaikkia väriympyrän värejä sulassa sekamelskassa. Tällaisia iloisen värikkäitä kukka-amppeleita käytetään paljon mm. Isossa-Britanniassa ja Pohjois-Amerikan ja Kanadan länsirannikolla. Sateenkaaren värit voi toteuttaa istutuksissa myös spektrin eli auringon valon kirjoa mukailevana väriliukuna alkaen punaisesta, väliin laitetaan oranssia, keltaista, vihreää, sinistä, indigoa ja lopuksi violettiä.

Muita värien ominaisuuksia ovat mm. kirkkaus, aktiivisuus ja lämpö. Keltainen on puhtaista väreistä kirkkain, violetti tummin. Punainen on taas väreistä aktiivisin, vihreä passiivisin. Lämpimiä värejä ovat punainen, oranssi ja keltainen, kun taas vihreä, sininen ja violetti ovat kylmiä värejä. Lämpimiä värejä pidetään kiihottavina, stimuloivina ja iloisina. Kylmät värit ovat puolestaan viileitä, etäisiä ja rauhoittavia. Kylmien värisävyyden kukat, kuten siniset kukat, tuovat vaikutelman etäisyydestä. Mieti myös värien määrää suhteessa toisiinsa. Yhdistä vähän tummaa runsaan vaaleuden kanssa, hiukan puhdasta himmeiden värien kanssa tai viileitä kylmiä värejä runsaaseen lämpimään väriin.

Kukkaistutusten ja puutarhasuunnitelmien apuna käytetään usein 12-osaista väriympyrää. Väriympyrän värejä käytetään usein myös kasvilajikkeiden nimissä, kuten isosamettikukka *Tages erecta* 'Lady Gold' tai 'Lady Orange' tai koristebataatti *Ipomoea batatas* 'Sweetheart Purple' tai 'Sweetheart Light Green'. Väriopin mukaan hyvät väriyhdistelmät löytyvät, kun pyörittää väriympyrässä tasasivuista kolmiota. Kolmion kärjet osoittavat tällöin hyvän värikombinaation, josta käytetään nimeä värien kolmoisointu.

Väriopin mukaisia hyviä kolmoisoinnun väriyhdistelmiä ovat:

- oranssinpunainen, sinivioletti ja vihreä
- punainen, violetti ja kellanvihreä
- sininen, kullankeltainen ja oranssinpunainen
- purppura, vihreä ja keltainen

Ihmeköynnöksen eli bougainvillean alla mehikasveja ja kesäbegoniaa tapettimaisesti maanpeitteenä. Taustalla komea agave.

Salvia nousee esiin vaaleaa seinää vasten. Kesäkorkea kasvi on hopeavillakko 'Silver Dust' ja matalana reunuskasvina kesäbegonia 'Super Olympia Red'.

Varjoisalla paikalla, villiviinin vehreystä nousee esiin parvekelaatikollinen sinistä lobeliaa.

Nyt istutuksissa yhdistetään rennon ilmeen luomiseksi kesäkukkien seuraan mm. koristeheiniä ja lehtikasveja.

Olosuhteet

Jos sommittelua voisikin tehdä vain värien ja ympäristön pohjalta, olisi kukkasuunnitelmien teko helppoa. Luonto voi kuitenkin näyttää mahtinsa, joten valveutunut puutarhuri ottaa huomioon myös kasvupaikan olosuhteet.

Tuuli saattaa tuivertaa toisinaan sen verran rankasti, että versot katkeilevat ja lehdet repeilevät. Se saattaa esimerkiksi riepotella kannan lehtiä rajusti ja repiä niitä, tai katkaista mehevävaraisen daalian kukkavarren. Moni korkea kasvi kaipaakin tuulisella paikalla tukea. Tukena voi olla esimerkiksi bambukeppi, johon sidot kukkavarren löyhästi kiinni. Voit käyttää myös erilaisia kaaritukia tai verkkotukia, joiden läpi kasvit kasvavat. Myös alaspäin laskeutuvat kasvit voivat saada vaurioita tuulen riepotellessa versoja, kun ne hankautuvat astian reunaa vasten. Esimerkiksi riippapelargonin versot voivat kärsiä tuulen riepotelusta. Helpointa on sijoittaa kasvit tuulisimmilta paikoilta suojaan tai valita sellaisia vaihtoehtoja, jotka kestävät tuulen tuiverruksen. Esimerkiksi kirjan merellisen tyylin osiossa s. 100 on kerrottu tuulisilla paikoilla viihtyvistä kasveista lisää.

Aurinko on kaikille kasveille tarpeen, tarvitsevathan kasvit valoa yhteyttämiseen, mutta monet aurinkoa vaativat kasvitkaan eivät kestä jatkuvaa paahdetta. Vaikka kesäkukkaistutus olisikin tehty suureen astiaan, on multatila silti rajoitettu. Kasvelun tarve on suuri paahteessa ja kesän kuumimpina päivinä. Silloin pienen ruukun voi joutua kastelemaan jopa parikin kertaa päivässä. Erilaiset mehikasvit sietävät kuivuutta ja lämpöä, sillä niiden lehtiin kerääntyy kosteutta varastoon. Huonekasvina tuttu tulilatva on myös helppo kasvi kesäkukkaistutuksissa.

Paahteisen paikan omistajan vaivattomin kesäkukka on kotipelargoni, joka antaa anteeksi pienet laiminlyönnit hoidossa ja sietää kuivaa ja kuumuutta. Varsinkin riippapelargonit nauttivat auringon hivelevistä säteistä ja kukkivat kiitollisina lämpimänä aurinkoisena kesänä, jos ne saavat vieläpä kukinnan ja kasvun tueksi runsasta lan-
noitusta. Kylmänä kesänä versot eivät kasva pi-

tuutta ja kukkivat heikommin. Tavalliset pystykasvuiset pelargonit ovat varmempia myös varjoisempiin olosuhteisiin. Lämpö ja aurinko tuovat kuitenkin paremman kukinnan, eikä tavallinen pelargonikaan säikähdä pientä kuivahtamista vaan sallii kesän mittaan puutarhurille vähän lomailuakin. Koko kesän kestävä kukinta, varmuus ja kuivuuden sieto tekevät pelargonista yhden suosituimmista kesäkukista. Ne ovatkin parvekkeiden, kotipihojen ja kesämökkien varhimmat kukittajat.

Varjopaikan kasvillisuus on monen mielestä hankalampi löytää kuin aurinkoisena ja valoisaan paikan kasvillisuus. Monet auringossa viihtyvät kasvit kuitenkin selviävät varjoisemmissakin olosuhteissa, mutta kasvu voi olla rehevämpää ja kukinnasta muodostua vähäisempää, kun valoa ei ole tarpeeksi tarjolla kasvin tarpeisiin. Esimerkiksi riippaverbena jättää kukinnan lähes kokonaan

KASVEJA ÄÄRI- OLOSUHTEISIIN

Aurinkoon ja paahteeseen

- pelargonit
- samettikukat
- portulakat
- tulikruunut

Varjoon ja vähän valoon

- begoniat
- verenpisarat
- kirjoliisukat
- muratit
- ahkeraliisat

Kasveja tuuleen

- tuoksupielukset
- kesäbegoniat
- marketat
- pienikukkaiset samettikukat
- kapealehtiset koristeheinät

Kesäkukkaistutuksiin kannattaa rohkeasti valita taimia oman maun mukaan. Tässä istutusta odottamassa mm. tummalehtinen bataatti, poutapilvi, hopealanka, pelargoni, isokirjopeippi ja elefanttisulkahirssi, joka kasvaa korkeutta sesongin mittaa noin metrin verran.

Hullaannu kesäkukkiin ja sisusta parvekkeet, terassit ja puutarhan oleskelualueet kukkaloistoon.

Onnellisen puutarhurin kesäkukat tarjoaa ammattilaisten ohjeet kukkien valintaan, sommitteluun, istutukseen ja hoitamiseen. Laita kesäkukkia parvekelaatikkoon, amppeliin tai ruukkuun.

Perusta puutarhaan taimista kukkapenkki. Saat vinkkejä seitsemästä erilaisesta istutustyylistä ja uusien kesäkukkien käytöstä. Inspiroidu merellisestä tyylistä, leikittele väreillä tai uudista perinteistä pelargoni-istutusta heinin ja lehtikasvein.

Kirjassa esitellään yli 100 kesäkukkalajia tarkoin tiedoin.

KIRSTI OKSANEN on Helsingin kaupungin kesäkukkaistutuksista vastaava vihersuunnittelija. Kirjailija-toimittaja **JOHANNA VIREAHO** ja hänen sisarensa, valokuvaaja **SARI TAMMIKARI** ovat julkaisseet useita suosittuja puutarhakirjoja.

ISBN 978-951-0-40283-2

9 789510 402832

67.33

www.wsoy.fi